

**Quickscan uitbreiding
Thorbeckelaan Zuid, Barneveld**

23 augustus 2012

Quickscan uitbreiding Thorbecklaan Zuid, Barneveld

**Quickscan Flora- en faunawet voor de percelen aangewezen voor
maatschappelijke doeleinden op Thorbeckelaan 127 en 131**

Verantwoording

Titel	Quickscan uitbreiding Thorbeckelaan Zuid, Barneveld
Opdrachtgever	Gemeente Barneveld
Projectleider	Herman Bouman
Auteur(s)	Herman Bouman
Tweede lezer	Frank Aarts
Projectnummer	1206107
Aantal pagina's	28 (exclusief bijlagen)
Datum	23 augustus 2012
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Ruimtelijke Kwaliteit
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon +31 30 28 24 82 4
Fax +31 30 28 89 48 4

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Inhoud

Verantwoording en colofon	5
1 Inleiding.....	9
1.1 Aanleiding en doel.....	9
1.2 Natuurwetgeving	9
1.3 Methode	10
1.4 Belangrijke uitgangspunten	11
2 Locatie, ontwikkeling en aanwezige soorten.....	13
2.1 Situatie en beoogde ontwikkeling.....	13
2.2 Soortverspreiding	15
2.2.1 Flora	16
2.2.2 Grondgebonden zoogdieren.....	16
2.2.3 Vleermuizen	16
2.2.4 Broedvogels	16
2.2.5 Amfibieën	17
2.2.6 Reptielen	17
2.2.7 Vissen.....	17
2.2.8 Ongewervelden	17
2.3 Samenvatting aanwezige tabel 2/3-soorten	18
3 Toetsing Flora- en faunawet.....	19
3.1 Inleiding	19
3.2 Overzicht effecten	19
3.3 Toetsing aanwezige soorten	20
3.3.1 Grondgebonden zoogdieren.....	20
3.3.2 Vleermuizen	20
3.3.3 Broedvogels	20
3.4 Cumulatie	21
3.5 Conclusies toetsing Flora- en faunawet	21
4 Conclusies en aanbevelingen	25
4.1 Conclusies.....	25
4.2 Aanbevelingen.....	25
4.3 Vervolg	26

5 Literatuur..... 27

Bijlage(n)

1. Toelichting natuurwetgeving

1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de relevante natuurwetgeving die bij dit project relevant is, en de wijze van toetsing hieraan.

1.1 Aanleiding en doel

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Al tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk gemaakt te worden of er (mogelijk) sprake is van effecten op beschermde natuurwaarden, of er voldoende mogelijkheden zijn om eventuele effecten te mitigeren of compenseren, en of hiervoor een ontheffing- of vergunningsplicht geldt.

In opdracht van de gemeente Barneveld heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor de ontwikkelingen in het plangebied Thorbeckelaan Zuid. In 2009 is door Tauw in het noordelijke deel van het plangebied een oriënterend onderzoek uitgevoerd in het kader van natuurwetgeving. Begin 2012 is het plangebied uitgebreid met Thorbeckelaan 127 en 131. Deze rapportage beschrijft de resultaten van de quickscan van deze uitbreiding van het plangebied Thorbecke Zuid met de percelen die aangewezen zijn voor 'maatschappelijke doeleinden'. De omvang en aspecten van de beoogde ontwikkeling zijn nader beschreven in hoofdstuk 2.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke natuurwetgeving is van belang
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving
- Welke consequenties zijn daar aan verbonden
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Natuurwetgeving

De huidige natuurwetgeving kan worden onderverdeeld in soortbescherming en gebiedsbescherming.

Soortbescherming wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheid wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Voor alle activiteiten met een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten is toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Gebiedsbescherming wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Wet op de Ruimtelijke Ordening (Wro). De NB-wet beschermt Natura 2000-gebieden en

Beschermde natuurmonumenten. De afstand van het plangebied tot het meest nabij gelegen Natura 2000-gebied Veluwe bedraagt circa 6 kilometer. Omdat effecten op dit gebied niet op voorhand kunnen worden uitgesloten, is niet alleen de Flora- en faunawet (bescherming van dieren en plantensoorten) maar ook de Natuurbeschermingswet 1998 van toepassing. Deze toetsing is uitgewerkt in een voortoets [Tauw, 2012b].

Voor activiteiten met een mogelijk effect op deze gebieden is toetsing aan de NB-wet noodzakelijk. In de Wro is de planologische bescherming van gebieden aangemerkt als *Ecologische Hoofdstructuur* vastgelegd. Toetsing hieraan vindt primair plaats bij ruimtelijke procedures en andere vergunningaanvragen. De afstand van het plangebied tot het meest nabij gelegen deel van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) bedraagt circa 2 kilometer. Gezien het lokale karakter van de ingreep en de doelstellingen voor de EHS in de omgeving, worden effecten niet verwacht.

Een uitgebreide beschrijving met betrekking tot natuurwetgeving is opgenomen in bijlage 1.

Samengevat zijn voor de beoogde ontwikkeling van toepassing:

- Flora- en faunawet
- Natuurbeschermingswet 1998

Deze rapportage richt zich alleen op de toetsing in het kader van de Flora- en faunawet.

1.3 Methode

De mogelijke aanwezigheid van beschermde planten- en/of diersoorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens.

- Een oriënterend veldbezoek. Dit is uitgevoerd ten tijde van het soortgericht onderzoek in het voorjaar van 2012
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen

Het oriënterende veldbezoek betreft geen volledige inventarisatie, maar is erop gericht te controleren in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen.

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie ten aanzien van de aanwezige soorten soms niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen wordt onze onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advieswerk geven en ecologisch onderzoek verrichten, opgericht met als doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren.

Op basis van het oriënterende veldbezoek, habitateisen van soorten en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden en/of aantoonbaar aanwezig zijn op basis van inventarisaties. De beoogde ontwikkeling is vervolgens getoetst op deze selectie van soorten.

Ten aanzien van vigerend beleid, soortspecifieke informatie en andere gegevens is gebruik gemaakt van verschillende bronnen. Een totaaloverzicht van deze bronnen is opgenomen in hoofdstuk 5.

1.4 Belangrijke uitgangspunten

- Deze rapportage beschrijft alleen de toetsing in het kader van de Flora- en faunawet. De toetsing in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is uitgewerkt in een voortoets [Tauw, 2012b]
- Het plangebied waarvoor deze toetsing geldt, is weergegeven in figuur 2.1 en betreft de twee percelen met Agrarische bestemming (legendaeenheid Agrarisch – onbebouwd) en de percelen die zijn aangewezen voor maatschappelijke doeleinden (legendaeenheid Maatschappelijk – uit te werken). De gemeente heeft aangegeven (pers. comm. dhr. T. Wagteveld, 02-07-2012) dat de twee percelen met agrarische bestemming ook de bestemming “uit te werken maatschappelijke doeleinden” krijgen. Hiermee is in de uitwerking van deze quickscan rekening gehouden
- De percelen van Thorbeckelaan 117 en 119 vallen buiten het plangebied, zoals behandeld in deze quickscan. Voor Thorbeckelaan 117 is een quickscan uitgevoerd door Econsultancy [2011]. Of er voor Thorbeckelaan 119 een dergelijk onderzoek is gedaan, is onbekend

Kenmerk R003-1206107LJS-kmi-V02-NL

2 Locatie, ontwikkeling en aanwezige soorten

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de huidige en toekomstige staat en gebruik van de planlocatie en de verwachte beschermde soorten op basis van verspreidingsgegevens, oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel.

2.1 Situatie en beoogde ontwikkeling

Om (globale) locaties aan te duiden wordt in de ecologie veel gebruik gemaakt van een raster van kilometerhokken, zogenaamde RD-coördinaten. Verspreidingsgegevens van dier- en plantensoorten worden veelal per kilometerhok gedocumenteerd. Het plangebied ligt in kilometerhok 167-462. De onderstaande figuur geeft de ligging van het plangebied (aangeduid met een B) globaal weer.

Figuur 2.1 Ligging plangebied (globaal begrensd). Het betreft het plangebied aangeduid met een B.

Het plangebied ligt in een hoek tegen de snelweg A30 en de Thorbeckelaan aan. Het gebied bestaat op dit moment uit (agrarische) bebouwing en bijbehorende gronden. Aan de west- en noordzijde van het gebied bevindt zich een bomenrij met ondermeer Zomereik, Es, Meidoorn en Els, met onderlangs een kleine sloot. Aan de zuidzijde bevindt zich kleinschaliger agrarisch gebied. Enkele bomenrijen en kleinschalige paardenweiden typeren de zuidzijde van het plangebied.

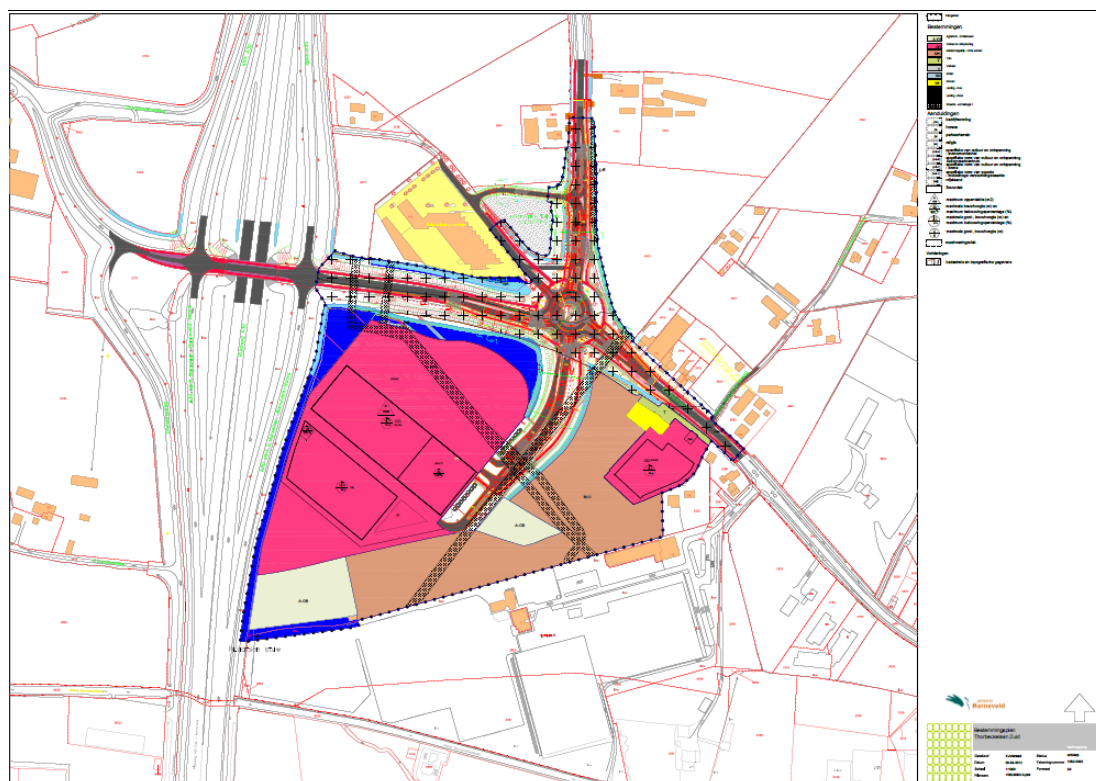
Figuur 2.2 Impressie van het plangebied.

Beoogde ontwikkeling

De gemeente Barneveld heeft plannen om het plangebied in te vullen als locatie voor evenementen en 'bovenlokale voorzieningen'. Op de planlocatie wordt beoogd een evenementenhal te realiseren. De exacte invulling en gebruik van het plangebied is nog niet vastgesteld. Op basis van de huidige plannen zal het complex circa één hectare groot worden, met circa twee hectare voor parkeren, groen en water. Gezien het feit dat de exacte invulling van het plangebied op dit moment nog onduidelijk is, worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De bomen in het plangebied worden (mogelijk) gekapt
- De bebouwing in het plangebied wordt gesloopt
- De verlichtingsintensiteit in het plangebied neemt toe

De uitvoering van de quickscan is gebaseerd op deze uitgangspunten. Een weergave van het bestemmingsplan is opgenomen in figuur 2.3. Het plangebied betreft het vlak Maatschappelijk (bruin) en de twee vlakken Agrarisch (licht grijs).

Figuur 2.3 Weergave uitwerking van het bestemmingsplan [Gemeente Barneveld, 2012].

2.2 Soortverspreiding

In de Flora- en faunawet wordt onderscheid gemaakt in drie tabellen beschermde soorten: tabel 1-soorten (algemeen), tabel 2-soorten (beschermd) en tabel 3-soorten (strikt beschermd). Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer, onderhoud of gebruik. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd.

In deze paragraaf zijn de aanwezige door de Flora- en faunawet beschermde soorten geselecteerd. Op basis van verschillende literatuurbronnen is nader bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Op basis van habitateisen, het oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden.

2.2.1 Flora

Het huidige biotoop bestaat hoofdzakelijk uit weiland en/of akkerland. De meest voorkomende soorten kunnen dan ook beschreven worden als algemene akkerkruiden. Op basis van het aanwezige biotoop, dat bestaat uit voedselrijk agrarisch gebied, wordt de aanwezigheid van (strikt) beschermde vaatplanten niet verwacht.

2.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Op basis van verspreidingsgegevens [www.zoogdieratlas.nl] en het aanwezige biotoop kan aanwezigheid van de boommarter niet worden uitgesloten. De boommarter is in 2011 waargenomen door een bewoner van Thorbeckelaan 131. Dit geldt ook voor de eekhoorn. Het plangebied is niet erg geschikt voor beide soorten, maar functioneert mogelijk wel als verbinding tussen verschillende leefgebieden.

De das en steenmarter kunnen op basis van verspreidingsgegevens ook in het plangebied voorkomen. Tijdens het oriënterende veldbezoek zijn echter geen sporen van deze soorten aangetroffen, waardoor aanwezigheid wordt uitgesloten. Voor de steenmarter zijn tevens de schuren en de zolders van de gebouwen gecontroleerd op aanwezigheid van deze soort. Dit betekent niet dat de soort niet sporadisch gebruik kan maken van het plangebied, maar hiervoor hoeft geen nader onderzoek te worden uitgevoerd.

2.2.3 Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Op basis van verspreidingsgegevens [Limpens et al., 1997] en een eerder uitgevoerde vleermuizeninventarisatie in het noorden van het plangebied [Tauw, 2011] kunnen de volgende vleermuissoorten verwacht worden in of in de omgeving van het gebied: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Watervleermuis, Meervleermuis, Rosse vleermuis en Gewone grootoorvleermuis.

Het plangebied kan voor diverse vleermuissoorten een functie hebben als (onderdeel van een) foerageergebied of vliegroute. De aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen is eveneens mogelijk in de bebouwing en in (mogelijk) aanwezige boomholten.

2.2.4 Broedvogels

Alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd tijdens de broedperiode. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën: de nesten van categorie 1 tot en met 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van categorie 5 in principe alleen tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn.

Aanwezigheid van algemene broedvogels rondom de bebouwing en in de omliggende groenstructuren is aannemelijk. Aanwezigheid van jaarrond beschermde nestlocaties in de groenstructuren, van bijvoorbeeld Buizerd en Boomvalk, in en rondom het plangebied wordt uitgesloten. Tijdens de verschillende veldbezoeken die zijn uitgevoerd zijn geen horsten aangetroffen en is tevens geen nestindicerend gedrag waargenomen. Wel zijn zowel de Buizerd als de Boomvalk overvliend waargenomen.

Tijdens het veldbezoek zijn bij Thorbeckelaan 127 meerdere huismussen aangetroffen. De nestlocatie van de huismus geniet een jaarronde bescherming. Overige jaarrond beschermde nestlocaties worden niet verwacht, evenals nestlocaties van soorten die zijn opgenomen in categorie 5 die om zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden een jaarronde bescherming genieten.

De soortgroep uilen is in 2011 uitgebreid onderzocht, waarbij ook de zolders van de Thorbeckelaan 127 en 131 zijn bekeken. Er zijn geen uilen aangetroffen in het plangebied [Tauw, 2011].

2.2.5 Amfibieën

Op basis van verspreidingsgegevens [Herder et al., 2009; www.ravon.nl] kunnen de heikikker en de poelkikker mogelijk voorkomen in het plangebied. Het plangebied ligt op de grens van het verspreidingsgebied van de kamsalamander. Echter, het aanwezige biotoop is niet geschikt voor deze soorten en overige (strikt) beschermde soorten. Voortplantingswater is niet aanwezig in het plangebied. Er is een aantal greppels, maar deze bevatten niet de hele zomer water, waardoor aanwezigheid van (strikt) beschermde amfibieën kan worden uitgesloten.

2.2.6 Reptielen

Op basis van verspreidingsgegevens [Herder et al., 2009; www.ravon.nl] en het aanwezige biotoop wordt aanwezigheid van (strikt) beschermde reptielsoorten uitgesloten.

2.2.7 Vissen

Op basis van verspreidingsgegevens kan aanwezigheid van de kleine modderkruiper niet worden uitgesloten [www.ravon.nl]. Echter op basis van het oriënterende veldbezoek en de in 2011 [Tauw, 2011] uitgevoerde visseninventarisatie, wordt aanwezigheid van de kleine modderkruiper in het plangebied alsnog uitgesloten.

2.2.8 Ongewervelden

Als ongewervelden zijn in de Flora- en faunawet naast dagvlinders en libellen ook enkele kevers (zoals de gestreepte waterroofkever), weekdieren (zoals de platte schijfhoren) en een kreeftachtige beschermd door de Flora- en faunawet [Bos et al., 2006; Dijkstra et al., 2002; EIS-Nederland et al., 2007; Stichting Anemoon, 2008].

Het plangebied en directe omgeving voorzien voor geen van deze soorten in een geschikt habitat en/of bevat geen geschikte (landschaps-) elementen. De aanwezigheid van deze soorten wordt dan ook uitgesloten.

2.3 Samenvatting aanwezige tabel 2/3-soorten

Op basis van de verspreidingsgegevens uit de beschikbare literatuurbronnen en het oriënterende veldbezoek zijn in de onderstaande tabel de soorten weergegeven, waarvan verwacht wordt dat deze in of in de nabije omgeving van het plangebied voor kunnen komen. In de tabel zijn de zwaardere beschermde soorten opgenomen (Flora- en faunawet tabel 2 en 3). De tabel 1-soorten waarvoor veelal een vrijstelling geldt zijn niet genoemd. Rode Lijstsoorten zonder beschermde status zijn evenmin opgenomen.

Tabel 2.1 Beschermde soorten (tabel 2/3) die op basis van verspreidingsgegevens, veldbezoek en deskundigenoordeel in of in de nabije omgeving van het plangebied verwacht worden

Soortgroep	Verwachte soorten (tabel 2/3)
Flora	Geen tabel 2- of 3-soorten verwacht
Grondgebonden zoogdieren	Eekhoorn (tabel 2) Boommarter (tabel 3)
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Watervleermuis, Meervleermuis, Rosse vleermuis, Gewone grootoorvleermuis (allen tabel 3)
Vogels (algemeen)	Diverse (algemene) broedende vogelsoorten mogelijk
Vogels (vaste verblijfplaatsen)	Huismus (cat. 2)
Reptielen	Geen tabel 2- of 3-soorten verwacht
Amfibieën	Geen tabel 2- of 3-soorten verwacht
Vissen	Geen tabel 2- of 3-soorten aangetroffen [Tauw, 2011]
Ongewervelden	Geen tabel 2- of 3-soorten verwacht

3 Toetsing Flora- en faunawet

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vragen: In welke mate worden door de Flora- en faunawet beschermde soorten planten of dieren door de beoogde activiteiten beïnvloed en zijn hiervoor een mitigerende maatregelen en/of ontheffing noodzakelijk?

3.1 Inleiding

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet. De wet maakt onderscheid in drie categorieën beschermde soorten namelijk:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud mits wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten waaronder de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten

In de Flora- en faunawet is tevens een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Een nadere beschrijving van de Flora- en faunawet is opgenomen in bijlage 1.

3.2 Overzicht effecten

De beoogde (ruimtelijke) ingreep heeft een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten. Hierbij is onderscheid te maken tussen tijdelijke en permanente invloeden die effecten kunnen veroorzaken. Dit zijn:

Tijdelijke effecten:

- Geluid bij grondwerken
- Licht tijdens de bouwfase
- Verhoogde aanwezigheid en beweging van mensen

Permanente invloeden:

- Verandering lichtintensiteit
- Demping van watergangen
- Afbraak van gebouwen
- Kap van bomen
- Verwijderen van struweel
- Nieuwbouw
- Toename van menselijke activiteit, onder andere in de vorm van een verkeerstoename

3.3 Toetsing aanwezige soorten

In het vorige hoofdstuk is beschreven in hoeverre dier- en plantensoorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen en/of in hoeverre het voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. In deze paragraaf is getoetst of het beoogde voornemen een effect kan hebben op de verwachte aanwezige beschermde soort(en). De andere soortgroepen worden in dit hoofdstuk dan ook verder buiten beschouwing gelaten.

De Flora- en faunawet gaat uit van het voorzorgsbeginsel en stelt dat effecten *met zekerheid* moeten kunnen worden uitgesloten. Wanneer effecten mogelijk zijn, en wanneer op basis van het oriënterend veldbezoek of actuele verspreidingsgegevens niet met zekerheid vast te stellen is of een soort aanwezig is, kan daarom nader onderzoek noodzakelijk zijn.

3.3.1 Grondgebonden zoogdieren

Aanwezigheid van de boommarter (tabel 3) en eekhoorn (tabel 2) in het plangebied kan niet worden uitgesloten. Nader onderzoek is noodzakelijk om vast te stellen wat de functie van het plangebied is voor deze soorten. Dit nader onderzoek is reeds uitgevoerd [Tauw, 2012a].

3.3.2 Vleermuizen

Om de functie van het nieuwe deel van het plangebied voor vleermuizen in kaart te brengen, dient nader onderzoek te worden uitgevoerd. Dit nader onderzoek richt zich met name op de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen in de (te slopen) bebouwing en in de (te kappen) bomen. De aanwezigheid van foerageergebied en vliegroutes is grotendeels al vastgesteld tijdens de uitgevoerde inventarisatie in 2011. Dit nader onderzoek is reeds uitgevoerd [Tauw, 2012a].

3.3.3 Broedvogels

Alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd tijdens de broedperiode. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën: de nesten van categorie 1 tot en met 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van categorie 5 in principe alleen tijdens de broedperiode.

Algemene broedvogels

Omdat het gehele plangebied geschikt is voor algemene broedvogels, dient hiermee rekening te worden gehouden bij het uitvoeren van de werkzaamheden. Werkzaamheden dienen uitgevoerd te worden of te starten buiten het broedseizoen. Tijdens het broedseizoen, dat globaal loopt van maart tot en met juli zijn in gebruik zijnde nesten en de functionele omgeving hiervan beschermd. De grens van het broedseizoen is echter indicatief, want ook buiten deze periode zijn in gebruik zijnde nesten van algemene broedvogels beschermd.

Broedvogels met een jaarrond beschermde nestlocatie

Omdat tijdens eerdere veldbezoeken [Tauw, 2011] meerdere huismussen zijn aangetroffen bij Thorbeckelaan 127, dient nader onderzoek te worden uitgevoerd naar deze soort. Dit nader onderzoek is noodzakelijk om het aantal huismussenpaar en de exacte nestlocaties vast te stellen. Dit is noodzakelijk voor het uitvoeren van gerichte mitigerende maatregelen, wanneer de nestlocaties door de werkzaamheden worden aangetast of verdwijnen. Dit nader onderzoek is reeds uitgevoerd [Tauw, 2012a].

Aanbeveling

De exacte planning is ten tijde van deze quickscan nog niet geheel duidelijk. Door het tijdig uitvoeren van sloop van gebouwen en verwijderen van bomen en struiken kan het plangebied onaantrekkelijk gemaakt/gehouden worden teneinde eventuele (nieuw)vestiging van beschermde soorten te voorkomen. Wanneer de sloop van gebouwen en verwijderen van bomen en struiken plantentechnisch nog niet nodig is, zou echter ook in overleg getreden kunnen worden met het Ministerie van EL&I over het vooraf toestaan van de uiteindelijke verwijdering van eventueel naderhand gevestigde beschermde dier- of plantensoorten. Op deze manier kan het in ongebruik zijnde plangebied tijdelijk ruimte bieden aan pionierssoorten.

3.4 Cumulatie

Hoewel een afzonderlijke ingreep geen afbreuk hoeft te doen aan de zogenaamde gunstige staat van instandhouding van een beschermde soort, is het wel mogelijk dat meerdere ingrepen samen dat wel kunnen doen. Dit kan vooral een probleem veroorzaken voor soorten die op bovenlokaal niveau een duurzaam netwerk vormen. Inzicht in cumulatieve effecten in ruimte en tijd kan daarom noodzakelijk zijn om vast te stellen wanneer, bij herhalende negatief uitwerkende ingrepen, de gunstige staat van instandhouding in het geding is.

De gemeente Barneveld is op meerdere locaties in de gemeente bezig agrarisch gebied om te vormen tot bebouwd gebied. Voorbeelden hiervan zijn de nieuwbouwlocaties Veller I en Veller II, de nieuwbouw van het Lodenstein college en het in dit rapport behandelde plangebied. Vooral voor een Rode Lijst-soort als de Laatvlieger is het verdwijnen van agrarisch gebied zeer negatief te noemen. Bij toekomstige projecten waar agrarisch gebied wordt omgevormd, is niet meer met zekerheid te stellen dat negatieve effecten op bijvoorbeeld de Laatvlieger niet optreden. In dat geval dient met extra aandacht naar deze kritieke vleermuissoort gekeken te worden.

3.5 Conclusies toetsing Flora- en faunawet

In de onderstaande tabel zijn de beschermde tabel 2 en 3-soorten uit de Flora- en faunawet opgenomen waarvan niet uitgesloten kan worden dat zij geschaad worden door de ingreep. Eventueel overtreden verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zijn eveneens weergegeven.

Afhankelijk van de tijd tussen dit onderliggende onderzoek en van de sloop van gebouwen en verwijderen van bomen en struiken, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Met name bij het in gebruik raken van grond en/of bebouwing is de kans op (nieuw)vestiging van beschermde soorten aanwezig. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren geldig.

Tabel 3.1 Flora- en faunawet soorten (tabel 2/3) die mogelijk geschaad worden

Soortgroep	Soorten planlocatie	Verbodsbepalingen*
Grondgebonden zoogdieren	Eekhoorn (tabel 2), Boommarter (tabel 3)	Artikel 9 en 11
Broedvogels, <i>tijdens broedseizoen</i>	Geen aantasting van vogels tijdens broedseizoen, mits uitvoering buiten broedseizoen	Niet van toepassing
Broedvogels, <i>vaste verblijfplaatsen</i>	Huismus (cat. 2)	Artikel 11
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis, meervleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis (allen tabel 3)	Artikel 9 en 11

***Toelichting verbodsbepalingen tabel:**

Artikel 2: Zorgplicht en Zorgvuldig handelen ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd

Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

De Flora- en faunawet gaat uit van het voorzorgsbeginsel en stelt dat een overtreding van verbodsbepalingen *met zekerheid* moet kunnen worden uitgesloten. Uitsluitel is alleen mogelijk op basis van voldoende en actuele gegevens. Wanneer negatieve effecten op soorten mogelijk zijn, en wanneer op basis van het oriënterend veldbezoek of actuele verspreidingsgegevens niet met zekerheid vast te stellen is of een soort aanwezig is, is daarom nader onderzoek naar de aanwezigheid van deze soorten noodzakelijk. Ook bij het aanvragen van een eventuele ontheffing of indienen van een mitigatieplan dient de aanwezigheid van de betreffende soort aangetoond te worden. Hierbij geldt een 'omgekeerde bewijslast waarbij de initiatiefnemer verantwoordelijkheid draagt. Bij het treffen van voldoende mitigerende maatregelen kan een aantasting van de 'functionele omgeving' van de verblijfslocaties worden voorkomen en daarmee een overtreding van de verbodsbepaling van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Bij voldoende mitigerende maatregelen is een ontheffing niet nodig. Wel dient het mitigatieplan vooraf goedgekeurd te worden door het Ministerie van EL&I. Dit dient te gebeuren door het indienen van een ontheffingsaanvraag, waarbij de goedkeuring van de mitigerende maatregelen gegeven wordt in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.

Geconcludeerd wordt dat bij afdoende mitigerende maatregelen geen sprake is van een overtreding van verbodsbepalingen. De noodzaak tot het daadwerkelijk in bezit hebben van een goedgekeurd mitigatieplan of een ontheffing is gekoppeld aan de uitvoeringsfase. De ruimtelijke vergunning- en planprocedures kan daarom doorgang vinden. Het laten goedkeuren van het mitigatieplan én het uitvoeren van de bijbehorende mitigerende maatregelen dient echter vóór aanvang van de werkzaamheden afgerond te zijn. Bij formele ontheffingsaanvragen dient rekening gehouden te worden met een proceduretijd die kan oplopen tot zes maanden.

Kenmerk R003-1206107LJS-kmi-V02-NL

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

In opdracht van de gemeente Barneveld heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor de ontwikkelingen in het plangebied Thorbeckelaan Zuid. Deze rapportage richt zich op een uitbreiding van het plangebied ten opzichte van 2009. Het betreft de percelen die aangewezen zijn als “Maatschappelijk” en de percelen die zijn aangewezen als “Agrarisch” in het zuiden van het plangebied.

Op basis van de uitgevoerde quickscan worden de volgende conclusies getrokken:

- Het plangebied maakt mogelijk onderdeel uit van het leefgebied van verschillende soorten vleermuizen. Nader onderzoek, met de focus op aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen, dient te worden uitgevoerd. Het betreft de soorten: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Watervleermuis, Meervleermuis, Rosse vleermuis en Gewone grootoorvleermuis
- Het plangebied maakt mogelijk onderdeel uit van het leefgebied van de Boomarter en Eekhoorn. Nader onderzoek naar de functie van het plangebied voor deze soorten is noodzakelijk
- Het voorkomen van jaarrond beschermde nestlocaties van de Huismus kan niet worden uitgesloten. Het uitvoeren van het voornemen heeft mogelijk negatieve effecten op deze nestlocaties. Nader onderzoek is noodzakelijk
- Het plangebied biedt geschikt habitat voor algemene broedvogels. Alle werkzaamheden in het plangebied en daarmee gepaarde effecten dienen gezien te worden als een voor vogels versturende activiteit. De werkzaamheden dienen buiten het broedseizoen te starten en/of te worden uitgevoerd om negatieve effecten te voorkomen
- Gedurende de werkzaamheden is voor alle in het plangebied aanwezige dier- en/of plantensoorten de zorgplicht van kracht. Dit houdt in dat alle noodzakelijke handelingen redelijkerwijs worden verricht of nagelaten om te voorkomen dat nadelige gevolgen voor de flora en fauna veroorzaakt worden

4.2 Aanbevelingen

- In het kader van cumulatie van effecten, is bij toekomstige projecten waar agrarisch gebied wordt omgevormd niet meer met zekerheid te stellen dat negatieve effecten op de Laatvlieger niet optreden. In dat geval dient met extra aandacht naar deze kritieke vleermuissoorten gekeken te worden
- Het is aan te bevelen om het terrein zolang mogelijk in gebruik te houden, voorafgaand aan de ontwikkeling. Op die manier wordt voorkomen dat (beschermde) dieren zich vestigen in het tijdelijk in onbruik geraakte plangebied. Dit geldt met name voor de gebouwen en groenstructuren in het kader van kolonisatie en gebruik door vleermuizen en vogels met een jaarrond beschermde nestlocatie, zoals Buizerd

- Met de toekomstige inrichting van het plangebied zou rekening gehouden kunnen worden met natuur in algemene zin. Zo kan voor de opvang van regenwater gebruik gemaakt worden van (zak)sloten met flauwe taluds. Op deze taluds kan bij een goed beheer op de overgangszone van water naar land een bijzondere vegetatie ontwikkelen. Bovendien bieden dergelijke zones mogelijkheden voor bijvoorbeeld amfibieën en libellen. In de nieuwe bebouwing kunnen voorzieningen gemaakt worden voor vleermuizen en vogels welke door de huidige nieuwbouwtechnieken (in algemene zin) dreigen te verdwijnen. Hierbij valt te denken aan gierzwaluw dakpannen of –muurstenen en mussenvides
- Ten aanzien van verlichting is het raadzaam om vooraf een verlichtingsplan op te stellen waarbij rekening wordt gehouden met natuurwaarden
- Bij de planprocessen van de toekomstige inrichting is het raadzaam om tijdig een ecoloog te betrekken in verband met de mogelijke effecten die de nieuwbouw met zich mee brengt. Op die manier kan tevens tijdig nagedacht worden over zaken als ecologisch wenselijke verlichtingsplannen en aanverwante inrichtingsvraagstukken

4.3 Vervolg

Bij het treffen van voldoende mitigerende maatregelen kan een aantasting van de ‘functionele omgeving’ van de verblijfslocaties van de aanwezige beschermde vissen worden voorkomen en daarmee tevens een overtreding van de verbodsbepaling van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Bij voldoende mitigerende maatregelen is een ontheffing niet nodig. Het mitigatieplan dient vooraf goedgekeurd te worden door het Ministerie van EL&I. Dit dient te gebeuren door het indienen van een ontheffingsaanvraag, waarbij de goedkeuring van de mitigerende maatregelen gegeven wordt in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.

Geconcludeerd wordt dat bij afdoende mitigerende maatregelen geen sprake is van een overtreding van verbodsbepalingen. De noodzaak tot het daadwerkelijk in bezit hebben van een goedgekeurd mitigatieplan of een ontheffing is gekoppeld aan de uitvoeringsfase. De ruimtelijke vergunning- en planprocedures kan daarom doorgang vinden. Het laten goedkeuren van het mitigatieplan én het uitvoeren van de bijbehorende mitigerende maatregelen dient echter vóór aanvang van de werkzaamheden afgerond te zijn. Bij formele ontheffingsaanvragen dient rekening gehouden te worden met een proceduretijd die kan oplopen meerdere maanden.

Afhankelijk van de tijd tussen dit onderliggende onderzoek en van de sloop van gebouwen en verwijderen van bomen en struiken, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Met name bij het in ongebruik raken van grond en/of bebouwing is de kans op (nieuw)vestiging van beschermde soorten aanwezig. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren geldig.

5 Literatuur

[Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay., I. Wynhoff en De Vlinderstichting, 2006]
De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna deel 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

[Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002]
De Nederlandse Libellen (Odonata), Nederlandse fauna 4. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

[EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007]
Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. Uitgegeven door EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

[Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers R, 2009]
Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Stichting RAVON, Nijmegen. Rapport 2009-03

[Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997]
Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[Stichting Anemoon, 2008]
Inhaalslag Verspreidingsonderzoek. Mollusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2008. Platte schijfhoren Anisus vorticulus. Documentnummer 200-13. Bennebroek, juni 2009.

[Tauw, 2009]
Natuurtoets Thorbeckelaan te Barneveld. Effecttoetsing van evenementenhal op door de Flora- en faunawet beschermde soorten. Kenmerk: R001-4638562BJF-mfv-V01-NL

[Tauw, 2011]
Vleermuizen-, uilen- en visseninventarisatie Thorbeckelaan, Barneveld. Resultaten van soortgericht onderzoek naar het gebruik van het plangebied door vissen, vleermuizen en uilen. Kenmerk: R001-4774021XAB-kmi-V02-NL.

[Tauw, 2012a]

Resultaten ecologisch onderzoek Thorbeckelaan. Kenmerk: R001-1206107LJS-kmi-V01, datum 29 juni 2012.

[Tauw, 2012b]

Voortoets evenementenhal Thorbeckelaan Barneveld. Kenmerk: R004-1206107OUM-mfv-V02-NL. Datum 23 juli 2012.

www.ravon.nl

www.zoogdieratlas.nl

Bijlage

1

Toelichting natuurwetgeving

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal in Nederland voorkomende wilde dier- en plantensoorten. Uitgangspunt van de wet is dat aantasting van de beschermde soorten moet worden voorkomen. Wanneer dit niet mogelijk is, kan een ontheffing worden verleend door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I, voorheen LNV). De beschermde diersoorten (vogels, vissen, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten, et cetera) en ongeveer 100 plantensoorten zijn te vinden in tabellen, die deel uitmaken van de Flora- en faunawet. Niet elke soort is even zwaar beschermd, er wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën namelijk:

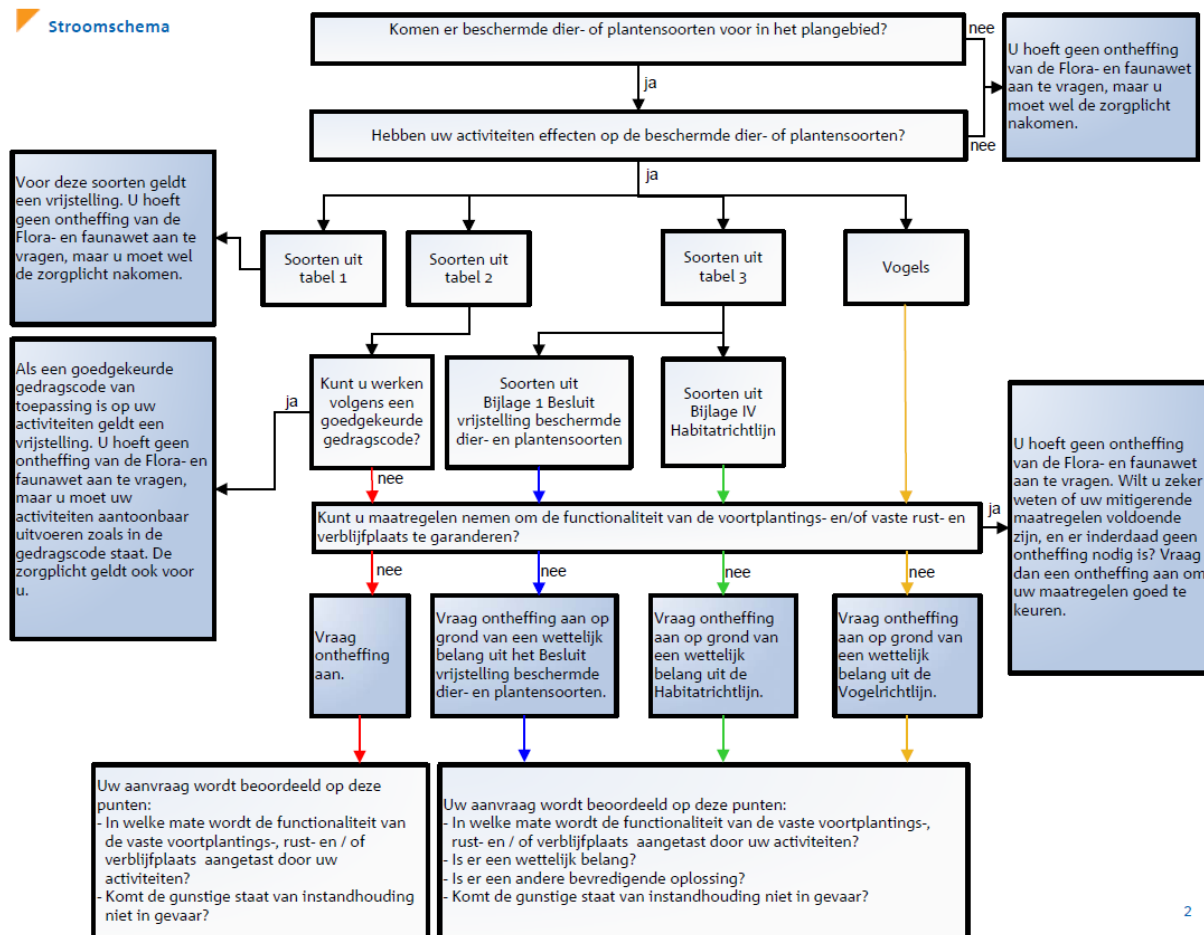
- Tabel 1: Algemene en niet bedreigde soorten
- Tabel 2: Schaarse soorten
- Tabel 3: Meest zeldzame en bedreigde soorten

Naast deze drie groepen zijn alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd tijdens de broedperiode. Daarnaast zijn van een aantal soorten de vaste rust- en verblijfplaatsen én de functionele omgeving jaarrond beschermd (zie *Vogels*).

De Flora- en faunawet bevat artikelen met bijbehorende verbodsbepalingen. Deze zijn weergegeven in onderstaand overzicht. Activiteiten waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden dienen voorkomen te worden, bijvoorbeeld door het treffen van mitigerende maatregelen. Indien dit niet mogelijk is, dan is het uitvoeren van een dergelijke activiteit alleen toegestaan met een ontheffing van het Ministerie van EL&I. Een mitigatieplan of ontheffing dient in het bezit te zijn voorafgaand aan de start van de uitvoeringsfase.

- Artikel 2: Zorgplicht ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd
- Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, beschadigen of verwijderen van beschermde planten
- Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren
- Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren
- Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijf- en voortplantingsplaatsen
- Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren
- Artikel 13: Verbod: bezit van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Bij bepaalde activiteiten en alleen voor soorten vermeld in tabel 1 geldt een vrijstellingsregeling. Voor de tabel 2- en 3-soorten is bij bepaalde activiteiten (zie onderstaand schema) ook geen ontheffing nodig wanneer deze worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van EL&I goedgekeurde en door de initiatiefnemer geaccordeerde gedragscode. Wanneer niet volgens een gedragscode gewerkt wordt en wanneer tabel 2- of 3-soorten worden aangetast, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden ter voorkoming van een overtreding van de verbodsbepalingen. Het verdient de aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EL&I (in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag). Wanneer ook het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Onderstaand is een stroomschema opgenomen met de bepalingen wanneer een mitigatieplan of ontheffing nodig is.

Stroomschema Flora- en faunawet [LNV, 2009]

Zoals weergegeven in het stroomschema, moet wanneer het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, een ontheffing worden aangevraagd. Het verkrijgen van een ontheffing is aan strikte voorwaarden gebonden. De exacte voorwaarden verschillen afhankelijk van de beschermde status van de soort waarvoor ontheffing wordt aangevraagd.

Tabel 1-soorten (algemene en niet bedreigde soorten)

Begin 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur in het kader van de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is geregeld dat een aantal algemene soorten, vanaf toen de tabel 1-soorten genoemd, bij bepaalde activiteiten verstoord mag worden zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen. Het gaat daarbij om 'Beheer en onderhoud', 'Bestendig gebruik' en 'Ruimtelijke ontwikkeling'. Activiteiten, die binnen deze categorieën vallen, kunnen onder voorwaarden zonder ontheffing worden uitgevoerd, óók als dit schadelijke effecten heeft voor deze soorten. De zorgplicht is voor deze soorten echter onverminderd van toepassing.

Tabel 2-soorten (schaarse soorten)

Voor de tabel 2-soorten kan een mitigatieplan worden opgesteld (en goedgekeurd door het Ministerie van EL&I in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een

ontheffing worden verleend indien de activiteit een 'redelijk doel' dient en er geen afbreuk wordt gedaan aan de 'gunstige staat van instandhouding' van de soort (effecten op regionaal populatieniveau). Indien de gunstige staat van instandhouding van de soort wel in het geding komt, dienen altijd mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden getroffen. Voor initiatiefnemers die beschikken over een door het Ministerie van EL&I geaccordeerde gedragscode die aangeeft op welke wijze rekening wordt gehouden met beschermde soorten geldt voor de tabel 2-soorten eveneens een vrijstelling.

Tabel 3-soorten (zeldzame en bedreigde soorten)

Voor de tabel 3-soorten kan door het Ministerie van EL&I eveneens een mitigatieplan worden goedgekeurd (in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien aan specifieke criteria wordt voldaan. Deze criteria zijn afhankelijk van de status van de betreffende tabel 3-soort¹

Voor tabel 3-soorten afkomstig uit bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, kan ontheffing aangevraagd worden indien er geen alternatief beschikbaar is, en op grond van wettelijke belangen uit deze AMvB. Dit zijn:

- a) *Bepalingen inzake vrij verkeer en markt van het Verdrag tot oprichting van de EG*
- b) *Bescherming van flora en fauna*
- c) *Veiligheid van het luchtverkeer*
- d) *Volksgezondheid of openbare veiligheid*
- e) *Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten*
- f) *Voorkomen van ernstige schade aan eigendom anders dan gewas, vee, bos en wateren*
- g) *Belangrijke overlast veroorzaakt door een beschermde inheemse diersoort*
- h) *Uitvoering van bestendig beheer en onderhoud in landbouw en bosbouw*
- i) *Bestendig gebruik*
- j) *Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.*

Voor tabel 3-soorten uit de bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat voor ruimtelijke ingrepen alleen ontheffing verleend wordt indien er geen alternatief beschikbaar is en op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dit zijn:

- a) *Bescherming van wilde flora en fauna en instandhouding van de natuurlijke habitats*
- b) *Ter voorkoming van ernstige schade aan onder andere gewassen, veehouderijen, bossen en wateren*
- c) *In het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten*
- d) *Ten behoeve van onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
- e) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

¹ De tabel 3-soorten kunnen verdeeld worden in twee categorieën; hetzij Bijlage 1-soorten van de bijlagen van het (AMvB) Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, of Bijlage IV-soorten van de bijlagen van de Europese Habitatrichtlijn. De aanwijzing van de eerste categorie is nationaal bepaald. Voor de tweede categorie gelden Europese verplichtingen om beschermingsmaatregelen te nemen.

Vogels

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. De basis hiervoor vormt de Europese Vogelrichtlijn, waarin ondermeer de bescherming gereguleerd is van alle inheemse en geregeld voorkomende trekvogels, zodat deze 'kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten'. Voor deze vogels is de Flora- en faunawet van kracht. De Flora- en faunawet geeft aan dat álle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd zijn tijdens de broedperiode. Ontheffingen voor verstoring tijdens de broedperiode worden niet verleend. Daarnaast zijn rust- en verblijfplaatsen van een aantal in Nederland kwetsbare vogelsoorten jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën, waarbij de nesten van categorie 1 tot en met 4 jaarrond beschermd zijn en categorie 5 alléén tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn. Voor deze soorten is daarom vaak ook inzicht nodig in de rust- en verblijfplaatsen in het plangebied en de omgeving. De onderscheiden categorieën zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, ook buiten het broedseizoen gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde géén koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
4. Nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: Boerenzwaluw, Groene specht en Torenvalk).

Het bevoegd gezag hanteert voor categorie 1 tot en met 4 de volgende soorten: *Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespendif en Zwarte wouw*. De vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele leefomgeving van deze soorten zijn daardoor jaarrond beschermd. De rust- en verblijfplaatsen van de soorten van categorie 5 kunnen echter óók jaarrond beschermd zijn wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor deze soorten is daarom ook inzicht nodig in de aanwezige rust- en verblijfplaatsen. Voor categorie 5 hanteert het bevoegd gezag de volgende soorten: *Blauwe reiger, Boerenzwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huiszwaluw, IJsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverzwaluw, Pimpelmees, Raaf, Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenvalk, Zeearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart en Zwarte specht*.

Voor het verstoren van broedende vogels tijdens de broedperiode wordt geen ontheffing verleend. Voor het aantasten van vogels en/of de jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen geldt een zware toets, vergelijkbaar met die van tabel 3-soorten. Een ontheffing wordt alleen verleend indien er geen alternatief beschikbaar is en aan specifieke wettelijke criteria wordt voldaan, voortkomend uit de Europese Vogelrichtlijn. Deze criteria zijn:

- a) - *Volksgezondheid of openbare veiligheid*
 - *Veiligheid van het luchtverkeer*
 - *Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren*
 - *Bescherming van flora en fauna*
- b) *In verband met onderzoek en onderwijs, reproductie en herintroductie van soorten*
- c) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

In het geval van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels bestaat de mogelijkheid om mitigerende maatregelen te nemen, en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen. Hierbij is altijd een zogenaamde omgevingscheck nodig om inzicht te krijgen in de lokale omstandigheden. Het verdient de aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EL&I, in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag.

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen; artikel 2, lid 1. De tekst daarvan is als volgt: "Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, evenals voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken". De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

Over de Rode Lijst

De Rode Lijsten hebben geen wettelijke status. Soorten die op de Rode Lijst zijn geplaatst, zijn alléén beschermd als ze ook in de Flora- en faunawet als beschermde soort zijn opgenomen. Soorten kunnen op de Rode Lijst worden opgenomen wanneer zij zeldzaam zijn of wanneer de trend negatief is. Voor soorten van de Rode Lijst is niet per definitie een ontheffing vereist. Deze lijst heeft een signalerende functie en dient als een instrument ten behoeve van beleidsontwikkeling. Het zeldzamer worden van een bepaalde soort en het daarmee in een andere categorie terechtkomen, kan wel tot gevolg hebben dat een soort door de minister onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet wordt gebracht. Voorts geldt dat voor beschermde Rode Lijstsoorten de gunstige staat van instandhouding eerder in het geding kan zijn, waardoor eerder compenserende maatregelen kunnen worden geëist.